

Viite  
Teidän 25.10.2024 saapunut lausuntopyyntönne  
HE 178/2024 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta  
FI-00102 EDUSKUNTA

Yhteyshenkilö  
Sanna Karlsson, +358 (0)18 25000 (vaihde)  
sanna.karlsson@regeringen.ax

LiV@eduskunta.fi

Asia

**Lausunto hallituksen esityksestä merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksen, MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutosten ja Lontoon pöytäkirjan liitteiden muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi**

**Esityksen sisältö**

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Hongkongin yleissopimuksen<sup>1</sup> sekä MARPOL-yleissopimuksen<sup>2</sup> ja Lontoon pöytäkirjan<sup>3</sup> liitteiden muutokset. Hyväksymisten seurauksena on tarpeen hyväksyä lait yleissopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Lisäksi alan olemassa olevaan lainsäädäntöön on tarpeen tehdä muutoksia. Siksi muutoksia ehdotetaan merenkulun ympäristönsuojelulakiin (1672/2009), lakiin aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä (1686/2009), lakiin alusturvallisuuden valvonnasta (370/1995), jätelakiin (646/2011), ympäristönsuojelulakiin (527/2014) ja lakiin sakon täytäntöönpanosta (672/2002).

Hongkongin yleissopimuksen säännöksillä asetetaan aluskierrätyslaitoksille ja aluksille velvoitteita, joilla varmistetaan turvallinen ja ympäristön kannalta asianmukainen aluskierrätys. Lisäksi siinä säädetään sääntöjen noudattamisen valvonnasta. MARPOL-yleissopimuksen ilmansuojelua koskeva liite VI on uudistettu ja muutoksia on tehty sopimuksen öljypäästöjä koskevaan liitteeseen I, käymäläjätevesiä koskevaan IV liitteeseen

<sup>1</sup> Hongkongissa vuonna 2009 tehty yleissopimus turvallisesta ja ympäristön kannalta asianmukaisesta aluskierrätyksestä.

<sup>2</sup> Vuonna 1973 tehty kansainvälinen yleissopimus aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemisestä ja siihen liittyvä vuoden 1978 pöytäkirja.

<sup>3</sup> Jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn vuoden 1972 yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirja.

ja kiinteitä jätteitä koskevaan liitteeseen V. MARPOL-yleissopimuksen liitteen V muutoksilla laajennetaan velvollisuus pitää jätöpäiväkirjaa koskemaan kaikkia aluksia, joiden bruttovetoisuus on vähintään 100 tonnia. Siksi merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan kotimaanliikenteessä purjehtiville aluksille velvollisuutta pitää kevennettyä versiota jätöpäiväkirjasta. Muutokset sisältävät sekä Euroopan unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, joten eduskunnan hyväksyntä koskee muutoksia vain Suomen toimivaltaan kuuluvilta osin. Lontoon pöytäkirjan liitteisiin 1 ja 2 on tehty muutoksia viemäri- ja meren laskemisen kieltämiseksi.

Merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotetaan alusten rikkipesureiden pesuvesien ja pesureiden erottelemalla liitteen päästökieltoa Suomen aluevesille. Lisäksi siihen tulisi harmaan veden, eli aluksen suihkuista, pesukoneista ja keittiöistä peräisin olevan veden päästökieltoa Suomen aluevesille. Voimassa olevaa käymäläjätevesien päästökieltoa täsmennettäisiin siten, että jatkossa käsitellyn käymäläjäteveden päästäminen alukselta veteen olisi kielletty Suomen aluevesillä.

Uusiutuvien ja vähähiilisten polttoaineiden käyttöä meriliikenteessä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1805 säännökset pantaisiin täytäntöön osana merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotettavia muutoksia. Asetus edellyttää toimivaltaisen viranomaisen nimeämistä ja asetuksen mukaisista seuraamuksista säättämistä. Lisäksi ehdotetaan, että otettaisiin käyttöön asetuksen sallimalla tavalla niin sanottu saaripoikkeus. Merenkulun ympäristönsuojelulakiin liitettäisiin lisäksi sataman pitäjää koskeva velvollisuus varmistaa, että satamassa tarjotaan aluksille maasähköä vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1804 mukaisesti. Säännöksillä täydennetään asetuksen jäsenvaltioihin kohdistuvia vaatimuksia siitä, että niiden on varmistettava, että TEN-T-verkon meri- ja sisävesisatamissa tarjotaan tietty vähimmäismäärä maasähkön syöttöä.

### **Maakunnan hallituksen kanta ehdotukseen**

#### Lainsäädäntövalta

Ahvenanmaan maakunnalla on Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10, 21 ja 22 kohtien mukaan lainsäädäntövalta luonnon- ja ympäristönsuojelua, luonnon virkistyskäyttöä, vesioikeutta, veneliikennettä ja elinkeinotoimintaa koskevista asioista. Maakunnalla on itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukaan myös lainsäädäntövalta kriminalisointeja koskevista asioista, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Valtakunnalla on itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaan lainsäädäntövalta kauppamerenkulkua ja kauppamerenkulun väyliä koskevista asioista.

Maakunnan hallitus yhtyy valtioneuvoston käsitykseen lainsäädäntövallasta. Merenkulkua koskevilla ympäristönsuojeluasioissa maakunnan ja valtakunnan välistä toimivallanjakoa tarkastellaan tavallisesti sen kannalta, keitä velvollisuudet koskevat ja missä velvollisuudet katsotaan täytettävän. Esimerkiksi aluksilta peräisin olevan jätteen vastaanoton satamassa ja jätteen jättämisen sataman vastaanottopisteeseen on katsottu kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Arvioissa on kuitenkin otettava huomioon myös lainsäädännön tarkoitus, mitä tukee Ahvenanmaan valtuuskunnan päästökauppaa koskeva lausunto.<sup>4</sup> Ehdotettavat lait ja muutoslait perustuvat pääasiassa ympäristönsuojeluun, koska ehdotuksen tavoitteena on vähentää meriympäristölle haitallisia päästöjä Suomen aluevesillä. Tavoitteet perustuvat yleissopimuksiin ja niiden muutosten tarkoituksiin. Hongkongin yleissopimuksella pyritään siihen, että alukset kierrätettäisiin ympäristön ja terveyden kannalta asianmukaisesti. MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutoksilla pyritään tehostamaan ympäristönsuojelua ja vähentämään ilmaan ja veteen päätyviä päästöjä. Aluksista veteen ja ilmaan menevien päästöjen osalta ehdotus siis kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan itsehallintolain 18 §:n 10 kohdan mukaisesti. Myös Hongkongin yleissopimuksen mukaisten aluspurkamoiden, MARPOL-yleissopimuksen mukaisten satamien vastaanottolaitteistojen sekä energiatehokkuuden parantamisen sääntely Ahvenanmaalla kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan itsehallintolain 18 §:n 10 kohdan mukaan. Suurin osa MARPOL-yleissopimukseen perustuvista säännöksistä kuuluu kuitenkin valtakunnan lainsäädäntövaltaan, koska ne koskevat itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaista kauppamerenkulkua. Lainsäädäntövalta on siis jaettu maakunnan ja valtakunnan kesken.

Itsehallintolain 59 §:n mukaan maakuntapäivien hyväksyntä tarvitaan, jotta maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat yleissopimukset tulisivat voimaan Ahvenanmaalla.

#### Muita näkökantoja

Itämeren meriympäristön suojelu on hyvin tärkeä asia maakunnan hallitukselle ja koko Ahvenanmaalle. Tehokkaiisiin toimenpiteisiin ryhtyminen alusten aiheuttaman meriympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi on tärkeää, koska niillä on rajat ylittäviä vaikutuksia. Maakunnan hallitus katsoo, että ehdotus parantaa Ahvenanmaan vesialueiden ja koko Itämeren suojelua. Sen takia maakunnan hallitus kannattaa ehdotusta ja sen tavoitteita sekä tukee sen kirjauksia yleisesti ottaen.

Ministeri

Jesper Josefsson

---

<sup>4</sup> Ahvenanmaan valtuuskunnan 10.2.2023 päivätty lausunto nro 13/23, D 10 23 05 2.

---

Lakimies

Sanna Karlsson

TIEDOKSI

Ahvenanmaan maakuntapäivien itsehallintopoliittinen lautakunta, [info@lagtinget.ax](mailto:info@lagtinget.ax)

Kansanedustaja Mats Löfström, [mats.lofstrom@eduskunta.fi](mailto:mats.lofstrom@eduskunta.fi)

Laura Sarlin, [laura.sarlin@gov.fi](mailto:laura.sarlin@gov.fi)

Gustav Blomberg, [gustav.blomberg@regeringen.ax](mailto:gustav.blomberg@regeringen.ax)